

Ευτύχης Μπιτσάκης *Βαδίζοντας προς την ενσωμάτωση*

Βαδίζουμε υπό τον αστερισμό της «Ανάπτυξης» με τέρμα την νέα Γη Χαναάν: την «Ενωμένη» Ευρώπη. Πώς προδιαγράφεται λοιπόν το μέλλον μας στα αμέσως επόμενα, έστω, χρόνια;

Είναι γνωστό ότι οι βασικές οικονομικές επιλογές της Κυβέρνησης καθορίζονται από τα κριτήρια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης που προβλέπει το Μάαστριχ, καθώς και από το λεγόμενο Πρόγραμμα Σύγκλισης. Οι προδιαγραφές και του ενός και

του άλλου είναι δρακόντιες. Συνεπώς, είτε με κυβέρνηση ΝΔ είτε με κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ, οι βασικές επιλογές είναι δεδομένες. Η νεοσυντηρητική πολιτική θα εφαρμοστεί αναγκαστικά, καθότι η «Ευρώπη» ενδιαφέρεται για τους δημοσιοοικονομικούς δείκτες, αδιαφορώντας για τους ανθρώπους. Αλλά ας μιλήσουμε συγκεκριμένα.

Ποια είναι η κατάσταση της οικονομίας της χώρας μας; Άρα, με ποιες προϋποθέσεις προχωρούμε προς την «ενσωμάτωση»,

της οποίας το συνολικό κόστος θα είναι της τάξεως των 25 τρις;

Η κατάσταση της οικονομίας δεν αποτελεί κρατικό μυστικό. Το χρέος, π.χ., της κεντρικής διοίκησης από 15 τρις το 1992 (σε στρογγυλούς αριθμούς τα μεγέθη), ανέβηκε στα 28 τρις το 1994 και έφθασε στα 31 τρις το 1995. Οι δαπάνες εξυπηρέτησης του χρέους της κεντρικής διοίκησης από 3,7 τρις το 1993, έφθασαν στα 5,8 τρις το 1995. Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου από 12 δις δολάρια το 1991, έφτασε τα 13,5 το 1994. Τέλος, το έλλειμμα του προϋπολογισμού αντιστοιχεί περίπου στο 7,6% του ΑΕΠ.

Τα προηγούμενα είναι ορισμένα από τα μεγέθη που συγκεκριμενοποιούν την κατάσταση της οικονομίας μας. Με τέτοια δεδομένα, η κυβέρνηση επιχειρεί το άλμα της ενσωμάτωσης. Είναι συνεπώς κατανοητή η αγωνία της να επιτύχει τους στόχους που θέτει το Μάαστριχ και το Πρόγραμμα Σύγκλισης. Ποιος θα πληρώσει όμως το κόστος της διαδρομής προς τη Γη της Επαγγελίας; Τα στοιχεία δείχνουν ότι το πρόγραμμα θα εκτελεστεί (αν εκτελεστεί) με την οικονομική σύνθλιψη των φτωχότερων τάξεων. Και όχι μόνο μ' αυτό. Επειδή η «επιτυχία» του προγράμματος δε θα γίνει μόνο με τη διαιώνιση της λιτότητας σε βάρος των εργαζομένων αλλά και με την ακύρωση των δυνατοτήτων για μια υγιή, αειφόρο ανάπτυξη, στηριγμένη στις μόνιμες πηγές πλούτου.

Αλλά ας δούμε τα πράγματα με τη σειρά.

Το πρόγραμμα σύγκλισης απαιτεί μείωση του ελλείμματος του προϋπολογισμού από το 7,6% του ΑΕΠ στο 4,2. Επίσης απαιτεί μείωση του πληθωρισμού από 8-8,5% στο 6%. Αλλά ως γνωστόν, η αντιπληθωριστική πολιτική στην «ελεύθερη» οικονομία μας συνεπάγεται την αύξηση της ανεργίας, η οποία, κατά τις προβλέψεις του

ΟΟΣΑ, θα φτάσει από το σημερινό (επίσημο) 9,7% στο 10,4% το 1997. Πρώτα θύματα λοιπόν οι μισθωτοί. Ήδη κατά τους πρώτους 9 μήνες του 1996, στη στρατιά των παλαιών ανέργων προστέθηκαν άλλες 129.000 νέοι άνεργοι.

Αλλά δεν είναι μόνον ο εφιάλτης της ανεργίας. Το πρόγραμμα σύγκλισης απαιτεί τη διαιώνιση της πολιτικής της λιτότητας. Με πραγματική αύξηση του κόστους ζωής πάνω από 15%, η κυβέρνηση υπόσχεται αυξήσεις της τάξεως του 2,5+2,5 στο δημόσιο. Στον ιδιωτικό τομέα εξάλλου η κατάσταση είναι ακόμα χειρότερη. Ήδη, όπως είναι γνωστό, το κόστος εργασίας στην Ελλάδα είναι το χαμηλότερο απ' όλες τις χώρες της Ευρώπης. Εντούτοις οι βιομήχανοι κ.λπ., χωρίς ντροπή, επιμένουν ότι πρέπει να μειωθεί περαιτέρω το κόστος εργασίας. Ως γνωστόν, η βασική αρχή του Μάαστριχ είναι «ο ανταγωνισμός χωρίς όρια». Οι επιχειρηματίες «μας» λοιπόν επιδιώκουν να κάνουν ανταγωνιστικές τις επιχειρήσεις τους με μείωση των ημερομισθίων και μείωση του προσωπικού. Αλλά και στις επιχειρήσεις όπου πραγματοποιείται τεχνολογικός εκσυγχρονισμός, ο γνωστός φαύλος κύκλος καταλήγει σε βάρος των εργαζομένων: ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός δε δημιουργεί ενγένη νέες θέσεις εργασίας. Ενίοτε μάλιστα τις μειώνει. Αυξάνει όμως την παραγωγικότητα της εργασίας, άρα το ποσοστό υπεραξίας. Δηλαδή εντείνει την εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης.

Η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα του ΟΟΣΑ όπου μειώνεται το πραγματικό εισόδημα των εργαζομένων. Σήμερα σε πολλούς κλάδους η αμοιβή της εργασίας είναι χαμηλότερη από την ιστορικά διαμορφωμένη αξία της εργατικής δύναμης. Και όμως η κυβέρνηση θα μεταφέρει ακόμα περισσότερα βάρη στις πλάτες των εργαζομένων, για

να εξοικονομήσει τις εκατοντάδες τα δισηκατομμύρια των ελλειμμάτων. Η διαβόητη «περικοπή των δαπανών» σημαίνει περαιτέρω απίσχανση του αναμικτού κράτους πρόνοιας, χαμηλότερα κονδύλια για κοινωνικές δαπάνες, απολύσεις και περιορισμό των προσλήψεων, κ.λπ., κ.λπ. Αλλά πώς θα λειτουργήσει αποτελεσματικά ο κρατικός μηχανισμός, όταν με μείωση των προσλήψεων (1 προς 5) και έξοδο με πρόωγη συνταξιοδότηση θα αποψιλωθούν οι διάφορες υπηρεσίες; Θα υπάρξει μήπως ατλοποίηση και εξορθολογισμός των γραφειοκρατικών διαδικασιών και εκσυγχρονισμός της τεχνικής υποδομής; Την πλευρά αυτή του προβλήματος φαίνεται να την αγνοεί η κυβέρνηση.

Οι επιχειρηματίες από την πλευρά τους επιμένουν και η κυβέρνηση συναινεί, ότι πρέπει να δοθούν κίνητρα στις επενδύσεις για να υπάρξει ανάπτυξη. Αλλά ως γνωστόν, τα κέρδη των αποδοτικών επιχειρήσεων, του μεγαλεμπορίου και των τραπεζών αυξάνονται αλματωδώς. Η Τράπεζα Άλφα Πίστεως, π.χ., πραγματοποίησε κέρδη 50 δις. Η εθνική 41 δις. Η Τράπεζα Εργασίας 37 δις. Ο μέσος όρος των κερδών ανά εργαζόμενο στις ιδιωτικές τράπεζες ήταν πέρυσι 14.402.807 δραχμές! Αλλά οι βιομήχανοι και οι βιοτέχνες μας δηλώνουν μέσο εισόδημα 3.077.073 δραχμές, έναντι 3.289.856 δραχ. των μισθωτών.

Προφανώς η οικονομική κατάσταση των τάξεων έχει αντιστραφεί, αν πιστέψουμε τους επιχειρηματίες μας. Αλλά ο ανειδίκευτος εργάτης έχει ημερομίσθιο 5.753 δραχμές. Ο πρωτοδιοριζόμενος δάσκαλος η καθηγητής, 145 χιλιάδες (περίπου 150.000 με το επίδομα). Η κατώτερη σύνταξη του ΙΚΑ είναι 88.334 δραχμές. Του ΤΕΒΕ 77.625. Η αγροτική 25.000 δραχμές! Και όμως, επιχειρηματίες και κυβέρνηση απαι-

τούν περισσότερες «θυσίες» από τους εργαζόμενους, χάριν της νέας θεάς: της Ανάπτυξης. Αλλά η ανάπτυξη είναι ο νέος Μολώχ, που καταστέφει τις δύο βασικές και μόνιμες πηγές του πλούτου: την εργατική δύναμη και τη γη.

Συγκεκριμένα: Η ανάπτυξη δεν είναι έννοια που εκφράζει γενικά και αόριστα μια διαδικασία ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων. Στην περίπτωση μας θα είναι η ανάπτυξη στην εποχή του πολυεθνικού κεφαλαίου, ειδικά στα πλαίσια της Ευρώπης των πολυεθνικών και των δραστικών όρων του Μάαστριχ. Η δυναμική συνελπώς της ανάπτυξης ενός περιφερειακού καπιταλισμού, όπως ο ελληνικός, θα επικαθρίζεται από τη δυναμική των μητροπόλεων του ευρωπαϊκού καπιταλισμού και, ως ένα βαθμό, θα υποτάσσεται στα συμφέροντά του. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι οι προηγούμενες κυβερνήσεις, όπως και η παρούσα, δεν εξεπόνησαν ποτέ ένα ρεαλιστικό και συνεκτικό πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης που θα έδινε ζωή στην ύπαιθρο, θα συγκρατούσε μέρος του αγροτικού πληθυσμού, θα εξασφάλιζε μόνιμες πηγές κοινωνικού πλούτου και θα απέτρεπε την καταστροφή της Αθήνας και των άλλων μεγάλων πόλεων.

Αντί για μια τέτοια πολιτική, αρχίζοντας από τον Καραμανλή μετά τον εμφύλιο, οι εκάστοτε κυβερνήσεις, όπως και η σημερινή, σπατάλησαν τα τρισεκατομμύρια των φορολογουμένων για δρόμους, τουρισμό και έργα βιτρίνας. Αποτέλεσμα: Η ερήμωση της υπαίθρου και η συγκέντρωση του 40% του πληθυσμού στην πρωτεύουσα, με όσα αυτό συνεπάγεται.

Και η καταστροφική αναπτυξιακή στρατηγική συνεχίζεται: Περίπου 1 τρις για το αεροδρόμιο των Σπάτων (συν την καταστροφή της Μεσογαίας). Πάνω από 700 δις το μετρό,

που φυσικά δε θα λύσει το συγκοινωνιακό πρόβλημα. Η λεωφόρος Ελευσίνας-Σταυρού-Σπάτων 600 δις (αν όχι 1 τρις). Προσθέστε την Εγνατία, τους μικρότερους δρόμους, το φαύλο κύκλο των βιολογικών καθαρισμών, τις υπόγειες και τις υπέργειες διαβάσεις, το τσιμέντο που κάλυψε την Αττική (και όχι μόνο την Αττική) και θα έχετε μια εικόνα των αποτελεσμάτων μιας πολιτικής που δε σέβεται ούτε τη φύση ούτε τους ανθρώπους, ούτε κοιτάζει προς το μέλλον.

Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι οι δαπάνες του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων αυξάνουν. Αυτό είναι αληθινό. Αλλά για τι επενδύσεις πρόκειται; Για έργα που εξυπηρετούν πριν απ' όλα το ελληνικό και το πολυεθνικό κεφάλαιο, ενώ ταυτόχρονα υπονομεύουν το μέλλον της χώρας, την οικονομική της βιωσιμότητα και τη βιολογική, πνευματική και πολιτισμική υγεία των Ελλήνων.

Ο μετέωρος-παρασιτικός χαρακτήρας του οικονομίας γίνεται προφανής και από μια άλλη πλευρά. Οι αρμόδιοι επιείρονται ότι τα συναλλαγματικά αποθέματα της Τράπεζας της Ελλάδος έφθασαν σε ύψος-ρεκόρ, ανώτερο από οποιοδήποτε άλλο από ιδρύσε-

ως ελληνικού κράτους. Μας εμπιστεύονται —λένε— οι ξένοι! Αλλά περί τίνος πρόκειται; Πράγματι, έχουμε εισροή ξένων, παρασιτικών κεφαλαίων, τα οποία αποβλέπουν σε υψηλή κερδοσκοπία λόγω των ιδιόμορφων ελληνικών συνθηκών (υψηλές αποδόσεις της δραχμής). Αλλά το χρηματιστικό κεφάλαιο δε φαίνεται να έχει ευαισθησίες: Όταν χρειαστεί τα μαζεύει και πάει αλλού, εκεί όπου θα βρει πιο αποδοτική τοποθέτηση.

Βαδίζουμε τυφλοί προς την Ευρώπη των πολυεθνικών. Τυφλοί «τα τ' ότα, τον τε νουν, τα τ' όμματα». Και ενώ το σπίτι μας καίγεται, «ημείς άδωμεν!» Έτσι, ανακαλύψαμε νέον στάδιον δόξης λαμπρόν, βάλαμε νέον υψηλόν, εθνικόν στόχον! *Να μας κατακυρωθεί η Ολυμπιάδα!!* Να πέσει κι άλλο τσιμέντο πάνω στο τσιμέντο. Να δημιουργηθεί μεγαλύτερο κυκλοφοριακό χάος! Να σπαταληθούν εκατοντάδες δισεκατομμύρια (οι φέστες αυτές είναι πάντα ελλειμματικές). Προς τι; Μάλιστα, σ' αυτή την περίπτωση θα δημιουργηθεί και *νέο λαχείο*, για τη χρηματοδότηση της Ολυμπιάδας! Χαίρε χώρα της φαιδράς πορτοκαλέας!